

גוט שבת

Gut Sábész

18. évfolyam 7. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 16:12 • י"ז חשוון תשע"ו • 2015. 10. 30. • פרשת וירא • Szombat kimenetele: 17:17

Vendéglátás – kihívásokkal

A vendégfogadás a zsidóság egyik fontos *micvája*, példaképünk ebben nem más, mint Ábrahám ősapánk. Ez annyira fontos volt számára, hogy még az Örökkévalóval való beszélgetést is félbeszakította, hogy vendégeit ellássa. Nem csak azt tartotta szem előtt, hogy vendégei fizikailag jól érezzék magukat, felfrissüljenek és jólakjanak, hanem azt is, hogy lelki szükségleteiket kielégítsék. Gondoskodó, figyelmes házigazda volt, aki valóban törődött vendégeivel és úgy nyújtott segítséget számukra, ahogy valóban igényelték. Olyankor, amikor különleges vendéget fogadunk, különleges módokat kell találnunk, amivel mindezt megtehetjük.

Ilyen különleges helyzet adódott múlt héten, amikor izraeli diákokat látott vendégül a Mazsök Közalapítvány, Szabó György kuratóriumi elnök kezdeményezésére. A fiatalok a mozgássérült gyerekek számára fenntartott jeruzsálemi Ilanot

iskolából érkeztek. Az iskola évek óta együttműködik a Pető Intézzel és idén összefogtak, hogy teljesítsék a tanulók régi vágyát: egy külföldi utazást. Ezt talán még különlegesebbé tette az a tény, hogy a kerekesszékes fiatalok között, csakúgy, mint kísérőjük között, nem csak zsidó, hanem arab izraeliek is voltak. Az egyik mélyen vallásos mohamedán gondozó Kelet-Jeruzsálemből, nem csak életében először járt külföldön, hanem egészen Budapestig kellett utaznia, hogy egy glatt kóser étteremben étkezzen egy héten át. Magától értetődik, hogy ez a kirándulás távoli-közele szomszédokat is összehozott.

Az utazás létrejöttét támogatta az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Miniszterelnökség és az Izraeli Nagykövetség is, a vendéglátó pedig a Mazsök volt, étkezésükről a kóser Carmel étterem gondoskodott.

A Mazsök munkatársai mindent megtettek, hogy igazi vendéglátóként a diákok és

kísérőik testi-lelki ellátásáról gondoskodjanak. A programok mindegyikét úgy szervezték meg, hogy a kerekesszékekkel közlekedő fiatalok maximálisan kiélvezhessék azokat. Járta városnéző túrán, zsinagógalátogatáson és hajókáztak is. Szállodájukban látogatást tett Heisler András, a Mazsihisz elnöke és Raskin Smuel rabbi, a magyarországi izraeliek chábád közösségének vezetője is.

Az utazás utolsó estéjén tartott összejövetelen a résztvevők és a szervezők a tapasztalataikról beszélgettek. „Köszönöm, hogy megtapasztalhattam, nem csak a szüleim szeretnek. Nekik pedig azt köszönöm, hogy megbíztak bennem, megengedték, hogy eljöhessek ide és nélkülik is érvényesülhettem.” – mondta az egyik diák, Sarah. A többiek egyetértettek, hogy jobban megismerték magukat és kitágították a lehetőségeiket. Úgy tűnik, a vendéglátók sikerrel jártak.

Steiner Zsófia

Látogatás a Duna-parti Holokauszt emlékműnél

AlefKids sítábor

Idén az ausztriai Murauban, a Kreischbergen szervezi családi sítáborát az AlefKids, **december 22-27.** között. A tábor ideje alatt glatt kóser ellátást és közös sábat ünneplést biztosítanak. Jelentkezni az alefkids@zsido.com e-mailcímen lehet. A családi síelés ára felnőtteknek 130.000, gyerekeknek 95.000 Ft. Síbérletet a helyszínen közösen váltanak.

Judaika – minden, ami zsidó

Legyen szó játékról, könyvről vagy kegytárgyról, Magyarország legnagyobb zsidó áruházában mindent megtalál, amire szükséged van! Vásároljon otthona kényelméből webáruházunkon keresztül: www.judaicashop.hu. Ha inkább személyesen vásárolna, térjen be a *Keren Or* központban található boltunkba (Károly krt 20.), vagy a *Kóser Pi-acra* (Dohány utca 28.).

Kóser séták

Folytatódnak a kóser séták! Ismerje meg Budapest kóser éttermeit, tudja meg, miért van két mosogató egy kóser konyhában és kóstoljon bele a zsidó gasztronómia remekeibe! A séta megállóiban betekintheznek egy zsidó család konyhája és azt is megtudhatják, milyen egy kóser edény.

Jelentkezés:

koserseta@zsido.com.

A következő séta időpontja:
november 8.

Hetiszakasz Izsák feláldozása

Szakaszunkban – Vájérá (1Mózes 18–22.) – három angyal jön vendégségbe a gyengélkedő Ábrahámhoz, és közlik vele, hogy egy év múlva Sára fiat szül neki. Ezek után ugyanezen angyalok felforgatják a vétkes Szodomát, ahonnan előbb kimentik Lótot, feleségét (aki hátránéz és sóbálynnyá lesz) és két hajadon lányát. Ábrahám Grárba megy. Megszüle-

tek Izsák. Sára elkergeti Hágárt fiával, Ismaéllel együtt, miután nem akarja, hogy az együtt örököljön Izsákkal. Ezután következik – a tizedik megpróbáltatás – az Ákédá, melynek során Isten felkéri Ábrahámot, áldozza fel egyetlen szeretett fiát, Izsákot. Az utolsó pillanatban égi hang akadályozza meg Izsák feláldozását. Helyette egy kost áldoz fel Ábrahám.

Zsidó világhíradó Megélni, megvallani: a könyvbe gyűjtött párbeszéd

Megélni, megvallani – ez volt címe annak a konferenciának, melyet az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség és a Századvég Alapítvány rendezett 2012-ben. Most azonos címmel jelent meg a Századvég Kiadó gondozásában a konferencián elhangzott előadások gyűjteménye.

„Magyarország a ki nem beszélt feszültségek országa. Ezen feszültségek között előkelő helyet foglal el a zsidó–magyar együttélés elmúlt 150 évének, sikerekkel és kudarccal, eredményekkel, de egyben csalódásokkal is teli története.” – állt a konferencia ismertetőjében. A kötetben olvasható előadások ezt a feszültséggel teli témát járják körül, hiszen a közösen megélt történelmi sorsfordulók okozta sebeket továbbra sem sikerült teljesen feltárni.

A konferencia előadói között a magyar és a zsidó közélet szereplői, közgondolkodók, véleményformálók szerepel-

tek, akik mélységében ismerik a magyar-zsidó együttélés történetét és konfliktusait.

Mik a magyar és a zsidó identitás párhuzamai és elmentéi? Milyen a magyar jobb- és baloldal magyar nemzeti identitáshoz, zsidósághoz és antiszemitizmushoz való viszonya? Hogyan lehet előremutatón, jövőt építően beszélni a felelősség és a szembenézés kérdéseiről? Többek közt Ungváry Krisztián, Ormos Mária, Tatár György, Köves Slomó és Oberlander Báruch szerkesztett formában rögzített előadásai, ilyen és ehhez hasonló kérdésekre keresik a választ, amelyeknek megoldása előre viheti a megbékélés és a párbeszéd lehetőségét.

A konferencia és a kötet társszervezői voltak:
Szeretem Magyarországot Alapítvány,
Haza és haladás Alapítvány,
Kommentár folyóirat.

Angyalok felett...

„És megjelent neki az Örökkévaló... És fölvetette szemeit és látta, hogy íme, három férfi áll előtte; midőn látta, eléjük futott a sátor bejáratából. Meghajolt a földig. És mondta: «Urak, ha ugyan kegyet találtam szemeitekben, ne vonuljatok el, kérlek, szolgátok mellett.»”

A fenti szöveg, az általános fordítása a Vájérá heti szakasz kezdő sorainak, azonban ha az eredeti héber szövegben, a harmadik paszokban szereplő Ádonáj szót a hagyomány szerint értelmezzük, akkor a következőt kapjuk:

„És megjelent neki az Örökkévaló... És fölvetette szemeit és látta, hogy íme, három férfi áll előtte; midőn látta, eléjük futott a sátor bejáratából, és meghajolt a földig (Istenhez fordulva), és mondta: „Istenem, ha ugyan kegyet találtam szemeidben, ne vonulj el, kérlek, szolgád mellett (kérlek, várj, amíg megvendégelem látogatóimat).” (Majd hozzájuk fordult és mondta:) „Hadd hozzanak egy kis vizet, mossátok meg lábaitokat, és dőljetek le a fa alatt...”

A fenti értelmezés alapul lett a judaizmusban: „A vendég szeretetteljes fogadása, még az Isteni jelenlét fogadásánál is fontosabb.”

Hogy lehetséges ez? Vajon nem nagy tiszteletlenség más ember szükségleteit előbbre

helyezni az Isteni jelenlét fogadásánál?

Valójában a fenti sorok, rendkívül mély mondanivalót rejtenek magukban. Ábrahám korának a bálványimádói imádták a napot, a csillagokat, és a természet erőit. A hatalmat és az erőt imádták. Ábrahám tudta, hogy Isten nem a természetben van, hanem felette. A világon egyetlen dolog van, amit a saját képére teremtett: az embert, minden egyes embert, erőset és gyengét egyaránt.

Ábrahám, a monoteizmus atyja, felismerte azt a paradox igazságot, hogy hívóként élni az életet, annyit jelent, mint Istent meglátni bárkiben, akár egy ismeretlen látogatóban. Ez volt Ábrahám nagysága. Tudta, hogy Istent szolgálni, és vendégszeretőnek lenni idegenekkel, egy és ugyanaz a dolog.

Az egyik legszebb kommentár a belzi Sálom rabbitól származik, aki megjegyezte, hogy eleinte a látogatók Ábrahám feletti szinten álltak, angyali mivoltukból kifolyólag. De mikor Ábrahám ételt, italt és pihenést biztosított számukra, még náluk is magasabb szintre került. Istent leginkább úgy tudjuk tisztelni, ha tiszteljük annak képmását, a másik embert.

Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Jonathan Sacks rabbi
írása nyomán

Imaidők

Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 16:15: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 13:00: Délutáni ima (a Keren Or-ban),

17:30: Hetiszakasz tanulás, 18:00: Kábálát Sábát, majd Kidus

Szombat: 8.45: Hetiszakasz tanulás, 9:15: Reggeli ima, majd Kidus

16:05: Délutáni ima, majd szeudá slisit

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok: 10.00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6.30: Reggeli ima

Péntek: 18.00: Tanulás

18.30: Kábálát Sábát, majd Kidus

Szombat: 10.00: Reggeli ima, majd Kidus

Velem és a Rebbével történt Szótlanul

Nem emlékszem mennyi idő voltam, talán tizenhárom lehettem, mikor a hörghurut egy nagyon rossz válfajával betegedtem meg. Fennállt a tüdőgyulladás veszélye is, így a szüleim és nagyszüleim nagyon megrémültek. Azt hiszem akkoriban Európában, ha valaki erősen köhögött, az általában tuberkulózt, vagy még rosszabbat jelentett, így magukon kívül voltak az aggodalomtól. Rettenetesen köhögtem, és sok idő kellett, hogy jobban legyek valamelyest. Erre a részére nem emlékszem teljesen tisztán, de rémlik, hogy orvostól orvosra jártunk, és egyik antibiotikumot kaptam a másik után. De semmi sem hozott javulást.

Egyre romlott az állapotom, egészen addig, míg egy nap egyáltalán nem tudtam már megszólalni. Mindenféle orvoshoz mentünk, akik a legkülönbözőbb féle diagnózisokat adták az állapotomra, de a lényegen nem változtatott. Én nem tudtam beszélni, ők meg nem tudtak ezen segíteni. Néha mikor visszagondolok erre, elgondolkozom: talán lelki eredetű volt a némulásom?

Aztán a szüleim elvittek a Rebbéhez. Családként mentünk be hozzá, én, a szüleim és a nagyszüleim társaságában, nagynénjeim és bácsikáim kíséretével, míg teljesen be nem töltöttük a szobát. Olyan zsúfoltan voltunk, hogy még egy gombostűt sem lehetett volna elejteni. Mindenki kapott áldást, majd a Rebbe a következőt mondta: „Megkérnék mindenkit, hogy fáradjon ki. Kettesben akarok veled beszélgetni.”

Teljesen el voltam hűlve, hogy mindenkinek ki kellett mennie rajtam kívül, s nekem meg egy magán meghallgatásom lehet a Rebbével. Félelemmel teljes bámulatot éreztem. Azonban érdekes módon, amint mindenki elhagyta a szobát, teljesen kényelmesen és nyugodtan kezdtem érezni

magam, csak, mint ha a saját nagyapámmal lettem volna. És elkezdett beszélni hozzám. Úgy, mint egyenrangú partnerhez.

Megkérdezte, hogy mit szeretek csinálni, hány éves vagyok, mit csinálok a szabadidőmben. Emlékszem a

mondta, „ez egy nagyon jó ötlet, s tényleg ezt kéne, hogy csináld.” Megáldott, majd kísértáltam tőle. A szüleim, akik ez idő alatt végig kint várakoztak, kérdezték, hogy hogy ment a meghallgatás, és én válaszoltam. Nekik is tudtam ugyanis

Rivka Chaya Tillim Brooklynban nőtt fel, Boro Parkban. Jelenleg Monseyban él, tizenegy gyermek anyja. Ő, édesapja, illetve bátyja 2011 áprilisában adták az interjút.

beszélgetésre, és hogy csak suttogva tudtam felelni a kérdéseire. Megkérdezte, hogy mit szeretnék csinálni később, mire én azt válaszoltam, hogy „szeretem a kisgyerekeket, és remélem, anya leszek, és hogy taníthatok kisgyerekeket.” A Rebbe azt felelte, hogy ezek nagyon jó célok, és hogy tényleg ezt is kellene, csináljam később. Ahogy a társalgás haladt előre, a hangom egyre erőteljesebben szólt. Nem mondom, hogy normál hangerővel beszéltem, de elkezdtem határozottan javulni. Teljesen a jelenléte hatása alá kerültem, olyan volt mintha valahogy beszédre kényszerített volna.

Megkérdezte, mit szeretnék kezdeni magammal. Azt mondtam, hogy szeretnék Bánosz vezető lenni. A Bánosz, egy program a Bét-Jákov iskolákban, ahol sábeszkor az idősebb lányok mentorálnak fiatalabbakat. Tóra szakaszokat magyaráznak nekik, s közben finom falatokat adnak. Ő azt

már válaszolni. Ők meg teljesen odáig voltak. Beszéltem!

Lassan jobban, majd sokkal jobban lettem, mígnem teljesen felgyógyultam, s már iskolába is újra tudtam járni. Emlékszem, hogy később, egy nap önkénteseket kerestek Bánosz vezetőnek, én meg jelentkeztem rá. Régóta vártam erre a lehetőségre. Sokszor mondtam is magamnak, „teljesíteni tudom a Rebbétől kapott küldetésemet. Bánosz vezető leszek.”

A Rebbével való találkozásom több féle módon is hatással volt az életemre. Nagyon jó tanuló lettem, s mindenki bátorított, hogy menjek főiskolára, hogy „váljak valamivé”. De mindig éreztem, hogy ez nem az én utam.

Tanítói szemináriumra szerettem volna menni, de a szüleim nagyon elleneztek. Folyton csak azt mondták, hogy semmire sem megyek vele, szerezzek egy jobb munkát inkább, és keressék sok pénzt. Én meg mindig azt feleltem:

„Emlékezzetek mit mondott a Rebbe, tanítanom kell...”

Végül elmentem egy ilyen tanítói szemináriumra. A nap felében tanultam, a másik felében meg dolgoztam, hogy saját keresetből fedezhessem a tanulmányaimmal járó anyagiakat. A Rebbe iránymutatását követtem. Bár eleinte nem volt könnyű munkát szerezni a tanításban, de hála Istennek végül sikerült.

Éreztem az életemen a Rebbe áldásának jótékony hatását. Bizott bennem, valahogy belém látott; látta, hogy ki vagyok, hogy mire van szükségem, és hogy mit akarok igazán. Mély hatást gyakorolt rám, ő adta az erőt hogy teljesítsem életem küldetését, hogy tanítsak. És ez a történetemben az igazi csoda. Több történet, mint hogy egy néma lány elkezd beszélni. Az igazi áldás az volt, hogy azzá válhattam a segítségével, aki igazán, mindig is voltam.

Rivka Chaya Tillim

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség Ki érdemli meg?

– Rebbe! Miért nem érdemlem ki én is, akár csak Ábrahám, hogy Isten megjelenjen nekem? – kérdezte a rebbe három éves unokája.

– Kisunokám! Ha egy öreg zsidó, egy szentéletű cádik, 99 éves korában szükségét látja annak, hogy körülmetélkedjen, akkor bizonyára kiérdemli, hogy megjelenjen neki az Örökkévaló. (Hájom jam chesván 9).

Tzvi Freeman

a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha Variációk kekszre

Egy jó keksz recept szinte elengedhetetlen egy kisgyerekes családban, ha nem akarjuk mesterséges színezékekkel és ízfokozóval tömni az édességre vágyó aprónépet. Az itt bemutatott alaprecept jól variálható és az apró kezek segítségével hamar el is készülnek a kekszek.

Alaprecept kb. 50 darab kekszhez

2,5 bögre liszt
1,5 bögre cukor
(lehet a fele barna)
2 tojás, 2 kanál sütőpor
25 dkg margarin vagy vaj – ha vaját használunk, csak tejes sütőben sültethető és nem fogyasztható húsos étel után.

Variációk: adhatunk a tésztahoz csokoládé darabkákat, mandulát, diót, kókuszreszeléket, mazsolát vagy aszalt vörösfenyőt. Ízesíthetjük fahéjjal, ánizzsal vagy akár gyömbérral is.

Az alapanyagokat jól összedolgozzuk, míg egy enyhén ragacsos tésztát kapunk. Ezután kis gombócokat formálunk a tésztából és kicsit ellaposítva tesszük a sütőpapírral bélelt tepsibe. Hagyjunk helyet a gombócok között, mert szépen el fognak terülni a kekszek.

160 fokra előmelegített sütőben kb. 10 percig sütjük. Akkor jó, ha az alja már kicsit barna, a teteje meg még puha – a levegőn meg fog keményedni. Jól zárható dobozban pár hétig eláll.

Az Izraelt sújtó terrorhullám kapcsán több olvasónk a következő kérdéssel fordult hozzánk: Mi a *háláchá* álláspontja a terroristák lelövéséről? Két részes sorozatunkban *Oberlander Báruch* rabbi válaszol a kérdésre.

Az önvédelem elve

A kérdés megválaszolásához először ismerni kell az önvédelem Talmudi alapelvét. Ez azt mondja (*Szánhedrin* 72a.), *hába löhorgéech – háském löhorgo*, vagyis ha valaki meg akar téged ölni, előzd meg és öld meg te őt!

Büntetés vagy önvédelem

Ezzel kapcsolatban fel szokott merülni az a kérdés, hogy lehet-e fizikai büntetést kiszabni ma a *háláchá* szerint? A válasz, hogy nem. A zsidóságban 2000 éve, mióta a Nagy Szánhedrin nem ülésezik a székhelyén a Jeruzsálemi Szentélyben, nem lehet testi fenytést, vagy halál-

büntetést kiszabni (*Ávodá zárá* 8b., (*Rómá a Sulchán áruch, Chosen mispát* 425. fejezet elejéhez). Ez a Talmud szerint történt „negyven évvel a Szentély lerombálása előtt”, vagyis polgári időszámítás szerint 30-ban. Ennek azonban semmi köze nincs a helyzetünkhöz, hiszen itt nem büntetésről van szó, hanem önvédelemről, az embernek az életéhez és annak védelméhez való joga.

Lehetőleg úgy kell védekeznie a megtámadottnak, hogy ne okozzon sérülést a támadónak, például meneküljön el. Ha ez nem lehetséges, akkor ne okozzon halálos sérülést, de ha azt látja, hogy csak úgy tudja magát védeni, hogy megöli a támadót, akkor az is engedélyezett (SÁ uo. 1., 4.).

A védekezés nem csak arra vonatkozik, akit megtámadnak. Ha látja valaki, hogy egy ártatlan embert veszélyeztet valaki, akkor meg kell védenie (SÁ uo.). Természetesen a fenti alapelv betartásával: ha

lehet, ne okozzon sérülést, ha ez nem megy, akkor sérüléssel, ha ez sem megy, akkor öléssel is akár.

Bírósági engedély vagy kontroll?

Ha büntetésről lenne szó, akkor a bíróságnak figyelembe kellene venni a büntetés kiszabásakor, milyen korú, milyen testi-szellemi állapotú az elkövető. Önvédelemnél azonban nem kell bírósági, rendőrségi vagy rabbinikus engedély. Nem kell figyelembe venni, hogy kiskorú-e a támadó, vagy nagykorú, férfi-e vagy nő (SÁ uo.). Az áldozatnak joga van a védelemhez és szabad védekeznie.

Utólag hasznos, ha a rendőrség, bíróság megvizsgálja az esetet, és megállapítja, hogy tényleg önvédelem volt-e, tényleg ez volt-e az egyetlen út a veszélyből. Ilyenkor azonban figyelembe kell venni, hogy a leendő áldozatnak sokszor összesen csak pár másodperce van felmérni a helyzetet és eldönteni, mi a védekezés legoptimálisabb módja.

Még akkor is, ha utólag azt mondanánk, hogy nem volt valódi veszély, lett volna a védekezésre más lehetőség, stb., akkor is azt kell figyelembe venni, mit látott az áldozat abban a pár másodpercben, hogyan tudott mérlegelni és cselekedni. Ha ő akkor és ott önvédelemnek ítélte meg, és ez reális volt azok a körülmények között, akkor ezt figyelembe kell venni.

Folytatjuk

Oberlander Báruch

Utolsó útjára kísérik Aharon Banita rabbit, akit Jeruzsálem Óvárosában gyilkolt meg egy palesztin terrorista

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: (+36-1-268-0183)
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**
Szerkesztő: **Golubovics Martina**

Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604
A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza.
Kérjük ne dobja el!

